

قدرت نرم رهبری و مردم ایران در مدیریت ناآرامی‌ها (مطالعه موردی؛ حوادث انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸)

جمشید شریفیان^۱

رحمان فراهانی^۲

چکیده:

انتخابات ۲۲ خرداد ۱۳۸۸ ریاست جمهوری ایران، انتخاباتی شگفت‌انگیز، کم‌نظیر و پراهمیت بود؛ اما اتفاقات پس از آن باعث گردید که شیرینی این پیروزی بر کام ملت تلخ گردد و به ملت ظلم شود. اتفاقاتی که می‌توانست هر نظامی را با چالش براندازی مواجه نماید اما نظام با بهره‌گیری از قدرت نرم خود توانست از این وقایع به نفع خود بهره برده و آن را مدیریت نماید. پژوهشگران در این مقاله درصدد پاسخ به این سؤال اصلی هستند که مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری و ملت جمهوری اسلامی ایران در واپایش (کنترل) ناآرامی انتخابات سال ۸۸ چه بوده است؟

براین اساس با استفاده از روش تحقیق توصیفی - تحلیلی سعی شده به توصیف عینی، واقعی و منظم قدرت نرم رهبری و مردم جمهوری اسلامی ایران در مدیریت ناآرامی‌ها پرداخته شود و ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق کتابخانه‌ای و پرسشنامه است. محققان پرسشنامه‌ای با ۱۳ سؤال بسته را تنظیم کرده و در بین جامعه آماری ۱۲۰ نفری جامعه نمونه ۹۰ توزیع نموده‌اند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد؛ برجسته‌سازی مشارکت سیاسی، جلوگیری از انحراف، خطر دشمن، نقد منصفانه و گفت‌وگو، روشنگری ابعاد فتنه، اتمام حجت و فصل الخطابی قانون، به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری در چارچوب شاخص‌ها و ارزش‌های نرم دینی مردم، مانند قرآن، رهبری ولایت‌فقیه، فرهنگ بسیجی، عاشورایی و شهادت‌طلبی، مردم‌سالاری دینی و پایداری، ناآرامی‌های انتخابات سال ۱۳۸۸ را مدیریت کرد.

کلید واژه‌ها: قدرت نرم، رهبری، مردم، ارزش‌های دینی، ناآرامی‌های انتخابات، مدیریت

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران را می‌توان تجلی تحقق قدرت نرم، به معنای توانایی نفوذ در رفتار دیگران بدون تهدید و یا پرداخت هزینه محسوس به شمار آورد. انقلاب اسلامی ایران از رهگذر تبیین اندیشه و آرمان عدالت‌خواهانه، خود در صدد برآمد با روش‌های غیرمستقیم به نتیجه دلخواه و مطلوب؛ یعنی بیداری اسلامی دست یابد. قدرت نرم انقلاب اسلامی را می‌توان چهره‌ای جدید از قدرت قلمداد کرد که دربرگیرنده مؤلفه‌های فرهنگی، اعتقادی، سیاسی و فکری بوده است. ارزش‌هایی نظیر مردم‌سالاری دینی و کمک‌های بشردوستانه به نهضت‌های رهایی‌بخش و ارتقای توانمندی‌های علمی و فرهنگی کشور را می‌توان در زمره موارد اهتمام به قدرت نرم برشمرد. قدرت نرم از آنجاکه به صورت آرام و تدریجی حرکت می‌کند، از اثرگذاری بیشتر و مداوم‌تری برخوردار است؛ چراکه می‌تواند با تفسیر سیاست‌های فکری و فرهنگی به ایجاد تغییرات بنیادین و راهبردی یاری رساند. قدرت نرم در فرایند انقلاب اسلامی چیزی بیش از ترغیب و یا توانایی تهییج ملت‌ها بوده است؛ چراکه افزون بر آن دربردارنده مفهوم توانایی جذب افراد نیز است که عموماً به موافقت و رضایت می‌انجامد.

فرایند گفتمان مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در دو دهه گذشته درباره شکل اعمال تهدید نرم علیه امنیت فرهنگی نظام جمهوری اسلامی، درخور تأمل و تدبیر جدی است. ایشان از اوایل دهه هفتاد با به‌کارگیری مجموعه واژگانی همچون تهاجم فرهنگی، شبیخون فرهنگی، ناتوی فرهنگی، نهضت نرم‌افزاری، جنگ نرم و...؛ مسئولان را به تدبیر و اقدام در عرصه امنیت فرهنگی واداشتند. با عنایت به منویات مقام معظم رهبری که چالش دهه چهارم انقلاب را از جنس نرم و فرهنگی بیان فرموده‌اند و از مراکز ذی‌ربط و دستگاه‌ها انتظار اتخاذ تدابیر لازم را دارند، به نظر می‌رسد شناخت مؤلفه‌های قدرت نرم کشورمان به‌منظور دستیابی به درک یکسان از مفهوم، اهداف، ابعاد، ابزار، قلمرو، کانون‌ها، کارکردها و چگونگی تأمین و ارتقای امنیت فرهنگی کشور باید در دستور کار قرار گیرد.

محققان در این تحقیق به یکی از حوادث بسیار مهم و تاریخی در طول این سال‌ها می‌پردازند؛ حادثه‌ای که اگر هدایت‌گری‌های هوشمندانه رهبر معظم انقلاب و حضور چشم‌گیر مردم در صحنه نبود، می‌توانست به براندازی نظام بینجامد. بحث ناآرامی‌های بعد از انتخابات سال ۸۸ از این جهت مورد توجه است که جدی‌ترین تلاش دشمنان داخلی و خارجی برای براندازی جمهوری اسلامی با بیشترین خسارت بوده که از طریق قدرت نرم رهبری و مردم، شکست خورد.

بیان مسئله

جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان محصول انقلاب اسلامی با ارائه الگوی جدید مدیریتی، نظام

۴۵ ————— قدرت نرم رهبری و مردم ایران در مدیریت ناآرامی‌ها*

سیاسی جدیدی را با فلسفه‌ی سیاسی متفاوت از نظام‌های موجود در صحنه‌ی جهانی ارائه داد که تا به حال توانسته جامعه را با وجود بحران‌های مختلف اعم از انسانی و طبیعی، هدایت و راهنمایی کند و آسیب‌های آن را کاهش دهد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی دشمنان نظام با اقدامات براندازانه نظامی از طریق جنگ تحمیلی و شورش‌های داخلی سعی در از بین بردن نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران را داشتند که با مقاومت مردم و هدایت رهبر کبیر انقلاب با شکست مواجه شدند. استکبار پس از ناکامی از اقدام نظامی، با روی آوردن به تحریم‌های همه‌جانبه سعی در به‌زانو درآوردن نظام را داشت، از سوی دیگر استفاده از شیوه‌های نرم‌افزاری به‌عنوان جنگ نرم و تلاش در جهت برانگیختن افراد معترض علیه حاکمیت با الگوبرداری از انقلاب‌های مخملی برای مقابله مردم با نظام و نهایتاً براندازی نرم را در دستور کار خود قرارداد. به‌گونه‌ای که یکی از پیچیده‌ترین این ناآرامی‌ها را می‌توان ناآرامی انتخابات ریاست جمهوری سال ۸۸ عنوان نمود. جریان‌سازی دشمنان نظام، به‌واسطه‌ی هم‌صدا کردن برخی خواص و القاء شبهه‌ی تقلب در انتخابات توانست برای مدتی نظام را با چالش جدی روبرو کند که اگر اقدامات شخص رهبری و مدیریت ایشان و مشارکت مردم نبود، این ناآرامی‌ها می‌توانست برای نظام بحران امنیتی جدی ایجاد نماید. (بیگی، ۱۳۸۸: ۴۸)

با توجه به موارد یاد شده برای محققان این دغدغه مطرح است که مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری و مردم جمهوری اسلامی ایران را در مدیریت ناآرامی انتخابات سال ۱۳۸۸ تعیین نمایند.

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

انقلاب اسلامی ایران به‌عنوان الگوی دیگر کشورها توانسته موجب تحولات زیادی در منطقه گردد؛ از جمله این تحولات جنبش‌های اسلامی در کشورهای اسلامی است. بنابراین موضوع براندازی نظام مقدس جمهوری اسلامی همواره در دستور کار استکبار جهانی بوده است. از آنجایی که انتخابات سال ۸۸ و اتفاقات پس‌از آن یکی از حوادث سیاسی بسیار مهم برای دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی است؛ بنابراین از جنبه‌ی ایجابی، توصیف و تحلیل این اتفاق، برای تبیین دیدگاه‌ها و الگوهای مربوط، دارای اهمیت علمی است. نظر به این‌که پیچیدگی بحران‌های سیاسی به‌مراتب بیشتر از بحران‌های نظامی است. وقتی در یک نظام مردمی دشمن با فریب برخی از چهره‌های شاخص، نظام اسلامی را مقابل مردم و اعتماد آن‌ها را مورد هدف خود قرار می‌دهد و با اردوکشی‌های خیابانی نظام را صدمه‌رساند با چالش مواجه می‌نماید، مطمئناً پایان دادن به این نوع ناآرامی‌ها بیانگر قدرت نرم فوق‌العاده رهبری هوشمندانه و مردم انقلابی است. از این‌رو ضرورت کاربردی دارد تا با انجام این تحقیق، توانمندی‌های نرم جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با مهار بحران‌های سیاسی مشخص شده و در موارد مشابه نسبت به پیشگیری آن‌ها اقدام نمود. از جنبه‌ی

سلبی انجام ندادن چنین پژوهشی باعث غفلت از قابلیت‌ها و توانمندی‌های فرهنگی در حوزه قدرت نرم و تلف شدن هزینه‌ها و فرصت‌ها خواهد شد.

پیشینه موضوع:

در زمینه این موضوع منابعی تدوین شده است که بیشتر به جنبه‌های نظری آن پرداخته است و در بعضی موارد تطبیق نظریات با مصادیق را مطرح کرده است.

آقای جوزف نای در کتاب «قدرت نرم» که توسط سید محسن روحانی و مهدی ذوالفقاری ترجمه و در سال ۱۳۸۷ منتشر گردیده است، بحث خود را با ماهیت متغیر قدرت آغاز می‌کند که بررسی مفهوم قدرت، منابع قدرت و تبدیل منابع به قدرت، از بحث‌های اولیه این کتاب است؛ نویسنده سپس به قدرت نرم می‌پردازد و با ارائه تعریفی از قدرت نرم تلاش می‌کند، عناصر و ارکان اصلی در این مفهوم را بازشناسی کند. از دیگر موضوع‌هایی که نویسنده در این کتاب بدان پرداخته، قدرت در عصر جهانی اطلاعات و منابع قدرت نرم آمریکاست.

کتاب «منابع قدرت نرم (سرمایه اجتماعی در اسلام)» که در سال ۱۳۸۹ توسط آقای محسن ردادی نگاشته شده است، تلاشی است در تبیین ارکان نظریه قدرت نرم در اسلام به صورت کلی و بررسی یکی از مهم‌ترین منابع قدرت نرم؛ یعنی سرمایه اجتماعی و تأثیر آن بر اصول و ضوابط علمی ناظر بر نیازهای جامعه ایرانی. نویسنده در این راستا ابتدا به شرح چارچوب مفهومی و نظری سرمایه اجتماعی، مؤلفه‌های آن و ارتباطش با دین پرداخته و سپس مؤلفه‌های ساختاری، رابطه‌ای و شناختی سرمایه اجتماعی در اسلام را مورد کنکاش قرار داده و به این نتیجه رسیده که با استفاده از هنجارهای اسلامی که موجب ترویج سرمایه اجتماعی می‌گردند، می‌توان الگوی کاملی در اختیار افراد جامعه اسلامی گذاشت که با استفاده از آن به تنظیم رفتار خود با دیگران پرداخته و میزان سرمایه اجتماعی را با توجه به آن مؤلفه‌ها افزایش دهند.

آقای اصغر افتخاری در کتاب «قدرت نرم، فرهنگ و امنیت؛ مطالعه موردی بسیج» در سال ۱۳۸۷، به‌طور عمومی کارکردهای فرهنگی بسیج در عرصه فعال‌سازی منابع قدرت نرم با هدف مدیریت بحران‌ها پرداخته است. این کتاب به مباحثی همچون جنبه‌های فرهنگی قدرت نرم، چگونگی نقش امنیتی بسیج با عنایت به نحوه مدیریت منابع قدرت نرم و ابعاد دانشی قدرت نرم با تأکید بر نقش و جایگاه بسیج، می‌پردازد. به بیان دیگر نویسنده در این کتاب، قدرت‌های برآمده از حاکمیت فرهنگ بسیجی را شناسایی می‌کند که اصولاً از جنس قدرت نرم هستند و در نهایت کاربردهای قدرت فرهنگی بسیج در مدیریت امنیت داخلی و نقش‌های فراملی آن در امنیت‌سازی جهانی را بررسی می‌کند.

آقای بیگی در کتاب «قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران مطالعه موردی لبنان» که در سال ۱۳۸۹

منتشر شده است، به چارچوب مفهومی-نظری قدرت نرم و مفاهیم پیرامون آن پرداخته و در ادامه به تبارشناسی و تاریخچه قدرت نرم و نظرات موافقان و مخالفان آن اشاره کرده و به مواردی چون صدور انقلاب اسلامی، حمایت از نهضت‌های آزادی‌بخش و تغییر معادله سیاسی به‌عنوان رسالت انقلاب اسلامی و تبیین جنبه‌های فرهنگی-اسلامی انقلاب ایران می‌پردازد و در نهایت نویسنده در پایان کتاب به ابعاد فرهنگی، اقتصادی و سیاسی قدرت نرم ایران در لبنان می‌پردازد. (پزند و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۰-۱۲)

اهداف تحقیق:

۱- هدف اصلی:

شناخت قدرت نرم رهبری و مردم جمهوری اسلامی ایران در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸

۲- اهداف فرعی:

الف- تبیین مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸

ب- شناخت شاخص‌ها و ارزش‌های نرم دینی مردم در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸

سؤال‌های تحقیق:

۱- سؤال اصلی:

مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری و مردم جمهوری اسلامی ایران در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸ چه بوده است؟

۲- سؤال‌های فرعی

الف- قدرت نرم رهبری در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸ چه مؤلفه‌هایی داشته است؟

ب- شاخص‌های نرم دینی مردم در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸ چه بوده است؟

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی:

برجسته‌سازی مشارکت سیاسی، جلوگیری از انحراف، خطر دشمن، نقد منصفانه و گفت‌وگو، روشنگری ابعاد فتنه، اتمام حجت و فصل الخطابی قانون، به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری در چارچوب ارزش‌های نرم دینی مردم؛ مانند قرآن، رهبری ولایت‌فقیه، فرهنگ بسیجی، عاشورائی و شهادت‌طلبی، مردم‌سالاری دینی و پایداری، ناآرامی‌های انتخابات سال ۱۳۸۸ را مدیریت کرد.

فرضیه‌های فرعی

الف- مقام معظم رهبری با تبیین مؤلفه‌های برجسته‌سازی مشارکت سیاسی، جلوگیری از انحراف، خطر دشمن، نقد منصفانه و گفت‌وگو، روشنگری ابعاد فتنه، اتمام حجت و فصل الخطابی قانون، بر

اساس قدرت نرم، ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸ را مدیریت کردند.
ب- قرآن، رهبری ولایت‌فقیه، فرهنگ بسیجی، عاشورایی و شهادت‌طلبی، مردم‌سالاری دینی و پایداری، مهم‌ترین ارزش‌های نرم دینی مردم در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸ بوده است.

مفهوم، مبانی و منابع نظریه قدرت نرم

قدرت نرم، امپریالیسم فرهنگی و اقتدارطلبی فرهنگی، سه معنای نزدیک و کم‌وبیش مشترک دارند. آنچه از دیدگاه اندیشمندان در توضیح این واژه‌ها برمی‌آید، این است که قدرت نرم محصول و برآیند تصویرسازی مثبت، ارائه چهره موجه از خود، کسب اعتبار در افکار عمومی داخلی و خارجی، تأثیرگذاری غیرمستقیم توأم با رضایت بر دیگران، اراده دیگران را تابع اراده خویش ساختن و مؤلفه‌هایی از این پس است. این قدرت معمولاً در مقابل قدرت نظامی و تسلیحاتی و به‌عبارت‌دیگر قدرت سخت و خشن به کار می‌رود. (مرادیان، ۱۳۸۹: ۲۳۲)

اصطلاح قدرت نرم مولود ادبیات لیبرالیستی در جامعه آمریکا است. لیبرالیسم در نظریه‌های روابط بین‌الملل به مکتبی اطلاق می‌شود که در پی آن است که همکاری و همسازی را جایگزین تعارض و منازعه، چه در عرصه نظر و چه در عرصه عمل نماید. هرچند استفاده از روش اقتناع به جای اعمال زور، ریشه در تاریخ دارد؛ اما استفاده از این کلمه در علم روابط بین‌الملل، برای نخستین بار توسط جوزف‌نای، نظریه‌پرداز برجسته آمریکایی در مقاله‌ای با عنوان «گمراه‌کنندگی استعاره انحطاط» در نشریه آتلانتیک در مارس ۱۹۹۰ مطرح گشت. جوزف‌نای تأکید دارد اگر دولتی بتواند قدرتش را در نگاه دیگران مشروع جلوه دهد برای رسیدن به خواسته‌هایش با مقاومت کمتری روبه‌رو خواهد شد (نای، ۱۳۸۳: ۶).

به تعبیر نای قدرت نرم؛ یعنی توانایی رسیدن به اهداف موردنظر از طریق جاذبه و جلب دیگران (افتخاری، ۱۳۷۷: ۱۳۶).

نای معتقد است، قدرت نرم، توجه خاصی به اشتغال فضای ذهنی کشورهای دیگر، از طریق ایجاد جاذبه در ذهن آن‌ها دارد. از این‌رو قدرت نرم زمانی محقق می‌شود که بازیگر بتواند از طریق به‌کارگیری دانایی به اختلافات فی‌مابین فائق آمده و امتیاز بگیرد. یا به‌نوعی دیگر قدرت نرم دستیابی به آنچه در پی آن هستیم از طریق ایجاد جذابیت و نه تهدید. یا به تعریفی دیگر قدرت نرم توانایی شکل‌دهی به ترجیحات دیگران قلمداد شده است (همان: ۱۳۶).

مبانی قدرت نرم

قدرت نرم بر چند مبنا استوار است:

۱- باورها و ارزش‌ها

باورها عبارتند از؛ ایمان و اعتقادی که ما نسبت به وجهی از واقعیت داریم که آن را حقیقتی

آزموده شده و دانسته تلقی می‌کنیم. افراد بر اساس باورهای خود، ترجیحشان را متناسب با ارزش‌های خویش نظم می‌بخشند. به همین ترتیب ایستارها که از ارزش‌ها و هنجارها و الگوهای اجتماعی و از بستر ویژه تاریخی، اجتماعی، اقلیمی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، ناشی می‌شوند، جوهره قدرت نرم را تشکیل می‌دهند.

۲- اعتماد

اعتماد اجتماعی بر انتظارات، تعهدات اکتسابی و تأییدشده به لحاظ اجتماعی دلالت دارد که افراد نسبت به یکدیگر و نسبت به سازمان‌ها و نهادهای مربوط به زندگی اجتماعی‌شان دارند. صداقت، عدالت، انصاف، وفای به عهد، اعتماد مردم به حکومت و نهادهای اصلی جامعه، اعتماد نهادها به یکدیگر و اعتماد حکومت به نهادها و مردم، وجوه اعتماد اجتماعی هستند.

۳- اعتبار

به نظر نای اعتبار منشأ تعیین‌کننده و یک رکن با اهمیت قدرت نرم محسوب می‌گردد. مبارزات سیاسی بر سر ایجاد و از بین بردن اعتبار رخ می‌دهد. دولت‌ها نه تنها با دیگر دولت‌ها بر سر اعتبار به رقابت می‌پردازند؛ بلکه این کار را با بهره‌گیری از گستره وسیع بدیل‌های مختلف شامل رسانه‌های خبری، شرکت‌ها و سازمان‌های غیردولتی و مجامع علمی صورت می‌دهند. (افتخاری و همکاران، ۱۳۷۴: ۲۲۱-۲۲۰).

سه ویژگی قدرت نرم عبارت است از:

قدرت نرم فراگیر بوده و قابلیت توسعه دارد؛ ضمن این که قدرت نرم ظرفیت وسیع برای گسترش و رقابت دارد. همراه با جریان فزاینده انقلاب، اطلاعات و توسعه فرهنگ اینترنتی، قدرت نرم به فراتر از محدودیت‌های مرزهای جغرافیایی، قومیت، ملی و زبانی راه پیدا می‌کند.

قدرت نرم ماهیت پویا و تحول‌پذیری دارد. به تعبیر نای، منابع قدرت همواره ثابت نبوده و همیشه با تحول بسترها، آن‌ها نیز تغییر می‌کنند و همواره نتایج به کارگیری منابع قدرت نرم یکسان و مشابه نیستند و شکل‌گیری و اثرگذاری قدرت نرم نیاز به زمان دارد. چنانچه به نظر نای منابع قدرت با شکل‌دادن محیط برای بستر سیاست‌ها غالباً به گونه‌ای غیرمستقیم عمل کرده و برخی مواقع سال‌ها طول می‌کشد تا نتایج مطلوب را به بار آورد.

قدرت نرم تعارض‌زا نیست. درحالی که افزایش قدرت سخت در هر واحد سیاسی به بروز تعارض می‌انجامد. قدرت نرم با روح و احساس انسان‌ها سروکار داشته و اعمال آن به گونه‌ای است که بازیگران مختلف می‌توانند بدون تولید تعارض به تولید آن همت گمارند (همان، ۱۳۷۷: ۲۱۸-۹).

منابع قدرت نرم

قدرت تأثیر بر دیگران برای دستیابی به نتایج مطلوب است و از میان سه راه تأثیر بر رفتار دیگران

(اجبار، ایجاد انگیزه و جذب کردن) واژه قدرت نرم برای سومین اصطلاح (جذب کردن) انتخاب شده است. قدرت نرم یک کشور در ابتدا بر سه منبع تکیه دارد: فرهنگ آن کشور (در جایی که برای دیگران جذاب باشد)، ارزش‌های سیاسی آن کشور (هنگامی که تأمین‌کننده توقعات آن‌ها در داخل و خارج کشور باشد) و سیاست خارجی آن کشور (هنگامی که مشروع و دارای اقتداری اخلاقی باشد). (پوراحمدی، ۱۳۸۹: ۲۹).

اکنون با توجه به تغییر شکل، ماهیت، ابعاد و اندازه تهدیدات و تأثیر آن بر کل جغرافیای کشور بر مبنای تغییر قدرت از سخت به نرم، می‌توان از طریق صرف زمان بر توانایی نفوذ بر رفتار دیگران به منظور کسب نتایج مورد دلخواه اقدام نمود (مقدم نژاد، ۱۳۹۲: ۱۴۶).

دیدگاه امام خمینی (ره) و قدرت نرم

عنصر بیداری و آگاهی بخشی - که یکی از مهم‌ترین عناصر رسالت انبیاء الهی و معصومین علیهم‌السلام با هدف تأمین سعادت دنیوی و اخروی انسان‌ها بوده و در سیره عملی امام خمینی (ره) همواره وجود داشت - بسترساز شکل‌گیری کانون حرکت امام و محرومین، مستضعفان و مسلمانان بوده است که به نوبه خود به بازآفرینی ابعادی از قدرت نرم کمک کرده است. امام که ریشه عقب‌ماندگی ملت‌ها و مسلمانان را در غفلت، بی‌تفاوتی و از خود بیگانگی آنان از یک سو و نقش اجانب و عوامل داخلی آن‌ها از سوی دیگر می‌دانستند، تمام تلاش خود را مصروف آگاهی بخشی، الهام و حرکت ملت‌ها نمودند: «ما باید از این به بعد این هوشیاری که ملتمان پیدا کرده است، جدیت کنیم که ادامه پیدا کند. ما صدمه این غفلت را سیصد سال است که داریم می‌خوریم» (امام خمینی، ۱۳۸۶: ۲۲).

حضرت امام (ره) بی‌تفاوتی ملت‌ها را نتیجه غفلت آن‌ها و غفلت تحمیل شده از سوی قدرت‌های سلطه‌گر و عوامل داخلی آن‌ها بر شمرده، آسیب کشور را مرتبط با همین عنصر غفلت ذکر می‌کنند: «یک کشور وقتی آسیب می‌بیند که ملتش بی‌تفاوت باشد راجع به آسیب‌ها» (همان: ۲۶). ایشان در جایی دیگر می‌فرمایند: «مسلمانان باید خودشان را پیدا کنند؛ یعنی بفهمند که خودشان یک فرهنگی دارند؛ خودشان یک کشوری دارند؛ خودشان یک شخصیتی دارند... آن‌ها (سلطه‌گران جهانی) یک همچون فرهنگی را برای ما درست کردند که ما از خودمان بیخود شویم و آن‌ها تمام چیزهایی که ما داریم و حیثیتی که ما داریم ببرند» (همان: ۲۲۰).

امام می‌فرمایند: «به‌صراحت اعلام می‌کنم که جمهوری اسلامی ایران با تمام وجود برای احیاء هویت اسلامی مسلمانان در سراسر جهان سرمایه‌گذاری می‌کند و دلیلی هم ندارد که مسلمانان جهان را به پیروی از اصول تصاحب قدرت در جهان دعوت نکنند و جلوی جاه‌طلبی و فزون‌طلبی صاحبان قدرت و پول و فریب را نگیرند. ما باید برای پیشبرد اهداف و منافع ملت محروم

برنامه‌ریزی کنیم. ما باید در ارتباط با مردم جهان و رسیدگی به مشکلات و مسائل مسلمانان و حمایت از مبارزان و گرسنگان و محرومان با تمام وجود تلاش نماییم و این را باید از اصول سیاست خارجی خود بدانیم. ما اعلام می‌کنیم که جمهوری اسلامی ایران برای همیشه حامی و پناهگاه مسلمانان آزاده جهان است و کشور ایران به‌عنوان یک دژ نظامی و آسیب‌ناپذیر نیاز سربازان اسلام را تأمین و آنان را به مبانی عقیدتی و تربیتی اسلام و همچنین به اصول و روش‌های مبارزه علیه نظام‌های کفر و شرک آشنا می‌سازد» (همان: ۲۳۸).

نکته دیگر آنکه امام (ره) شرط بیداری را اولین گام در خروج از رقیت و سلطه ابرقدرت‌ها و تعیین سرنوشت ملت‌ها دانسته‌اند. در واقع عنصر بیداری به‌عنوان کانون الهام و حرکت، قدرتی را در سطح منطقه و جهان خلق نمود که نظم تحمیلی و سلطه‌گرانه و حتی اقتدارطلبی آن‌ها را به چالش کشید. «ملتی که بخواهد سر پای خود بایستد و اراده خود را خودش بکند لازم است که اول بیدار شود. در سیر الی‌... اهل معرفت گفته‌اند که نقطه «بیداری» منزل اول است. در طول تاریخ در این سده‌های آخر کوشش شده است که ملت‌های جهان سوم خواب باشند؛ غافل باشند و توجه به شخصیت خودشان نداشته باشند و شخصیت خودشان را اصلاً وابسته به غیر بدانند» (همان: ۱).

امام خمینی (ره) در قالب جملاتی مختلف، رمز پیروزی انقلاب، وحدت و یکپارچگی ملت، تغییر جریان مسیر تاریخ بشری، غلبه بر توپ و تانک، غلبه بر قدرت‌های شیطانی و... را متأثر از اسلام و علت شکست‌ها را متأثر از بی‌تفاوتی نسبت به دین و ارزش‌های والای آن دانسته‌اند. جملاتی چند از ایشان نشانگر اهمیت و جایگاه والای اسلامی در بازتولید قدرت و حفظ نظام اسلامی و ارزش‌های والای انقلاب اسلامی است: «این‌ها از اسلام می‌ترسند؛ از من و تو نمی‌ترسند؛ این‌ها از اسلام می‌ترسند. اسلام بود که جوان‌ها را غلبه داد بر توپ و تانک، همه این‌ها بر همه قدرت‌ها، ملت را غلبه داد» (همان: ۴۸۹). «تحولی که در نفوس مسلمین پیدا شد، رمز پیروزی بود» (همان: ۲۳۹).

حضرت امام (ره)، رمز بقای اسلام و ممالک اسلامی را امام حسین (ع) دانسته، می‌فرماید: «باید ببینیم رمز بقای این مذهب و بقای ممالک اسلامی چه بوده است. ما باید آن رمز را حفظش بکنیم. یکی از رمزهای بزرگ که بالاترین رمز است، قضیه سیدالشهدا (ع) است» (امام خمینی، ۱۳۶۱: ۹۷).

شاخص‌های نرم دینی مردم

به‌طور کلی با تحلیل محتوای منابع اعتقادی اسلام؛ به‌ویژه تشیع از دیدگاه نظری و منابع انقلاب اسلامی و بیانات امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری از دیدگاه عملی می‌توان ارزش‌ها و

شاخص‌های قدرت نرم را استخراج کرد که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از:

۱- قرآن کریم

قرآن به‌عنوان نقشه راه و در کنار امامت، عظیم‌ترین مبانی و قواعد قدرت سخت و نرم و تولید قدرت ایمان در سطح فردی و اجتماعی را در خود دارد. قرآن، فرقان میان دو جبهه حق و باطل و اتخاذ رویکردهای متناسب با هر گروه را مورد مذاقه قرار می‌دهد. «محمد (ص) فرستاده خداست و یاران و همراهانش بر کافران، بسیار قوی‌دل و سخت و با یکدیگر بسیار مشفق و مهربان‌اند» (فتح، آیه ۲۹). تأکید قرآن نسبت به انجام اقدامات متمرکز و یکپارچه حول ولایت و امامت و وحدت و نداشتن تفرق، جماعت و اجتماع، همکاری و تعاون و به‌ویژه کمک به فقرا و مستمندان و رسیدگی به احوال یکدیگر، سرپرستی و امداد نسبت به یتیمان و بیوه‌زنان را می‌توان برای جلوگیری از نفوذ «جنگ نرم دشمن» ارزیابی کرد. قدرت نرم، سخت و قدرت هوشمند متعالی که قرآن تولید می‌کند؛ از آنجایی که سازوکارهای اجرایی آن حوزه‌های نظری، عملی، کیفی و کمی را دربرمی‌گیرد بایستی با راه‌کارهای بسیار هوشمندانه و به‌صورت علمی واکاوی شده، از وحی به حوزه عقل تبیین نموده و در بسیاری از جنبه‌ها به‌صورت ملموس و عینی در قالب فیلم به تصویر کشید.

۲- رهبری ولایت فقیه

ولایت فقیه در اعتقاد شیعه، استمرار امامت و رهبری ائمه اطهار است. امام خمینی (ره) ولایت فقیه را به لحاظ اداره جامعه و حق ولایت بر مردم دارای همان اختیارات رسول اکرم (ص) می‌دانستند. ایشان در کتاب ولایت فقیه می‌فرمایند: «همین ولایتی که برای رسول اکرم (ص) و امام (ع) در تشکیل حکومت و اجرا و تصدی اداره هست برای فقیه هم هست» (امام خمینی، ۱۳۷۷: ۴۷). ولایت شالوده بنیادین تفکر شیعی در طول تاریخ حیات آن بوده است. این مسئله با احیای جریان اسلامی در نهضت امام خمینی (ره) و ارائه نظریه ولایت فقیه در دوران غیبت و پیوند حکومت و دیانت، محور سیاست‌های داخلی و خارجی دولت اسلامی قرار گرفته است. از سوی دیگر، اصل ولایت به‌عنوان شاخص اصلی اسلامی و شیعی، توان بسیج توده‌ای و شهادت‌طلبی را افزایش می‌دهد و همزمان به تقویت قدرت نرم ج.ا.ا کمک می‌کند. (محمدی، ۱۳۷۷: ۴۰)

پیروی و اطاعت مردم و دولت از رهبری با توجه به اعتقادات و باور قلبی، سبب افزایش مشروعیت دینی و سیاسی انقلاب و ارتقای امنیت فرهنگی و خنثی‌سازی جنگ روانی و تبلیغاتی دشمنان می‌شود چراکه فی‌نفسه بزرگ‌ترین و مؤثرترین مؤلفه قدرت نرم انقلاب اسلامی ایران و پرچم‌دار هدایت در وحدت و یکپارچگی جامعه به‌منظور جلوگیری از تهدیدات دشمن و به‌تبع آن باعث افزایش امنیت فرهنگی کشور به شمار می‌آید و همواره با انجام وظیفه دینی و قانونی، اقتدار شخصیتی بارزی برای تثبیت اصول انقلاب به منصفه ظهور می‌رساند (متقی‌زاده، ۱۳۹۰: ۱۰۹).

۳- فرهنگ بسیجی، عاشورائی و شهادت‌طلبی

وقتی که انقلاب اسلامی ایران در برابر ابرقدرت‌ها به پیروزی رسید، استکبار جهانی که انقلاب اسلامی را تهدیدی علیه خود می‌دانست، از این‌رو برای دستیابی دوباره به موقعیتش در منطقه غرب آسیا، به انواع طرح‌های مبارزاتی علیه آن متوسل شد. همزمان با هجوم سراسری برای سرکوبی انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) با طراحی الگویی به نام فرهنگ بسیجی توانست در حوزه‌های مختلف در برابر تهدیدات دشمن به پیروزی رسیده و بسیجیان را به قدرتی مجهز نماید که یک شبه ره صدساله را بیمایند. این فرهنگ که با انقلاب اسلامی متولد شد، حاکی از فرهنگ خاصی است که دربردارنده افکار و ارزش‌هایی است که انقلاب اسلامی به خاطر آن شکل گرفت و به قول امام خمینی (ره) ملتی که در خط اسلام ناب محمدی (ص) و مخالف با استکبار، پول پرستی، تحجرگرایی و مقدس‌نمایی است باید همه‌اش بسیجی باشد. بسیج در عین حالی که از قدرت سخت‌افزاری خاصی بهره‌مند نیست؛ اما از چنان قدرت نرم بالایی برخوردار است که در هر زمان و در هر زمینه او را پیروز میدان کرده است. نتیجه آنکه مجموع ویژگی‌هایی که تحت عنوان روحیه و فرهنگ بسیجی شناخته می‌شود، باعث شده که قدرت بسیج و کارایی آن در اقتدار نرم ج.ا.ا. به صورت چشمگیری افزایش یابد و در برهه‌های مختلف تاریخ انقلاب حافظ امنیت فرهنگی کشورمان باشد. (پرند و همکاران، همان: ۱۵)

فرهنگ عاشورایی نیز به‌عنوان ارزشی‌ترین مؤلفه پایداری، عزت، شرف و مقابله با ظلم در نزد شیعیان محسوب می‌گردد که در آن شاخص‌هایی وجود دارد که درس گرفتن از آن‌ها می‌تواند بنیان یک حکومت عادل را قدرتمندتر و مستحکم‌تر نماید و در مقابل، ریشه یک حکومت فاسق را از پای درآورد. یکی از مفاهیم برجسته مکتب عاشورا بحث عزت‌مداری است؛ به عبارت دیگر، آنچه از این فرهنگ می‌توان به دست آورد و فهمید این است که هرگونه تن‌دادن به ذلت و پذیرش فرهنگ غیر اسلامی و غیر الهی یا هرگونه تسلیم شدن و تمکین کردن در مقابل خواسته‌های دیگران، مطرود و ناپذیرفتنی است؛ اگرچه به بهای جان دادن باشد (حسینی، ۱۳۸۱: ۴۴). جلوه‌های الهام‌بخشی از انتظار ظهور و فرهنگ عاشورا را در پیروزی انقلاب اسلامی و حماسه‌آفرینی‌های هشت سال دفاع مقدس به‌وضوح می‌توان مشاهده نمود.

فرهنگ جهاد نیز یکی از منابع قدرت نرم جامعه مؤمنان است. این فرهنگ، مولد و تولیدکننده قدرت و اقتدار فرهنگی بوده و روحیه، جرئت و اراده مبارزه در راه خدا، موجب برهم خوردن موازنه قدرت به نفع مؤمنان در این درگیری و رویارویی است (جوشقانی، ۱۳۸۹: ۲۳۱).

فرهنگ شهادت نیز دارای مشخصه‌ها و ویژگی‌هایی است که از دیگر فرهنگ‌ها و حتی فرهنگ مقاومت و پایداری دیگر کشورها متمایز و ویژه شده است. مهم‌ترین شاخصه‌های این فرهنگ

خدااباوری است. گذشت زمان و تغییر و تحول و آمدوشد نسل‌ها، هرگز به جاودانگی این فرهنگ انسان‌ساز لطمه‌ای وارد نمی‌آورد و در پناه آن فروغ آزادی و شرف و عزت نمایان می‌گردد (حسین پور پویان، ۱۳۸۷: ۲۶۱).

«این خون سیدالشهداست که خون‌های همه ملت‌های اسلامی را به جوش می‌آورد. شهدا به‌عنوان یکی از منابع عظیم قدرت نرم، قابلیت گسترده‌ای در تولید این نمونه از قدرت را دارا هستند؛ به‌درستی که شهدا درخت انقلاب را آبیاری کردند.» (امام خمینی، ۱۳۶۱: ۷۶)

۴- مردم‌سالاری دینی

مردم‌سالاری موجود در ایران، نوعی مردم‌سالاری دینی است. مردم‌سالاری دینی، ناظر به الگویی از حکومت است که بر مشروعیت الهی و مقبولیت مردم در چهارچوب مقررات الهی استوار بوده و در راستای حق‌مداری، خدمت‌محوری و ایجاد بستری برای رشد و تعالی مادی و معنوی، ایفای نقش می‌کند. در نظام مردم‌سالاری دینی، نظام سیاسی بر دو رکن الهی و انسانی استوار است و این نظام با در نظر داشتن اصول اعتقادی اسلام، رابطه مردم و حکومت را تبیین می‌کند (فیاضی، ۱۳۸۱: ۴۳). این واژه، نخستین بار طی سال‌های اخیر از سوی مقام معظم رهبری برای توصیف و تبیین نظام جمهوری اسلامی به کاررفته و سپس مورد توجه جدی‌تر نویسندگان و تحلیل‌گران قرار گرفته است. مردم‌سالاری دینی بر اساس شاخص و معیارهای دینی و عقلانیت سیاسی تبلور خواسته‌های مردم ج.ا.ا است که برخوردار از مشروعیت دینی و سیاسی و دارای انسجام و همبستگی دولت و مردم است، استقبال و اشتیاق مردم در داخل به تعیین سرنوشت نظام سیاسی کشور در انتخابات توسط مردم، همان حاکمیت مردم در چارچوب دین اسلام است، اسلام، به نظام مشروعیت دینی داده و قانون اساسی نیز بر آن تأکید کرده است. نقش‌آفرینی انقلاب اسلامی در صحنه بین‌الملل، توجه جهان اسلام را به اعتبار سیاسی و دینی خود جلب نموده و جایگاه قدرت نرم فرهنگی خود را در فرایند استقرار بنیان‌های انقلاب اسلامی ایران در ساختار مردم‌سالاری دینی به‌خوبی آشکار می‌سازد (متقی‌زاده، ۱۳۹۰: ۱۱۱).

۵- پایداری و مقاومت

از آنجاکه فرهنگ استقامت و پایداری هم در قرآن کریم و هم در روایات و سیره ائمه مشاهده می‌شود، باید آن را از عناصر فرهنگی قدرت نرم در گفتمان اسلامی به حساب آورد. فرهنگ مقاومت زمانی شکل می‌گیرد که کشورها در وضعیت خیزش سیاسی در برابر شرایط ناعادلانه قرار داشته باشند. نشانه‌های فرهنگ مقاومت در زیرساخت‌های فرهنگ سیاسی ایران وجود دارد. انقلاب اسلامی ایران چنین شاخص‌هایی را باز تولید و پرورش داد. زمانی که تهدیدهای متراکم فراروی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران به وجود آمد، جامعه ایرانی در وضعیت واکنش نسبت

به شرایط تهدید قرار گرفت (دبیری مهر، ۱۳۸۷: ۲۷۲) و مقاومت و پایداری کرد.

مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری

نقش رهبری، شیوه مدیریت جامعه توسط رهبر منتخب مردم در زمان‌های مختلف است که با تکیه بر اصول موضوعه، شیوه‌ای مناسب برای حل هر مسئله و برخورد مناسب با هر جریانی را به کار می‌گیرد. این مهم، با توجه به مصالح مردم و نظام حکومتی و با استفاده از تمامی ابزارها و امکانات لازم، برای بالندگی جامعه و رسیدن به اهداف میانی و غایی نظام شکل می‌گیرد.

نقش مقام معظم رهبری در مدیریت فتنه را می‌توان نقشی جامع، پویا و منعطف دانست. رهیافتی که در عین فرایندگرایی، از سویی از سنت‌شکنی و بدعت‌گذاری‌ها جلوگیری می‌کند و از سوی دیگر، خلاقیت و نوآوری را در چارچوب اصول موضوعه تحسین می‌کند. مدیریتی که در آن بر نقش مردم در احداث و ابقای نظام و حضور در صحنه آن‌ها تأکید فراوان می‌کند و از عوامل معنوی استمداد می‌کند و جامعه را به سمت حقیقت دین سوق می‌دهد. (افتخاری و حسین‌زاده، ۱۳۹۰: ۲۴) جوزف نای برای نخستین بار درباره اینکه «موضوع قدرت نرم و رهبری» چه مفهومی است و به چه نحو با دیگر وظایف رهبری ارتباط می‌یابد تعریفی عرضه می‌کند. او می‌گوید: «رهبری همراه جذابیت، رویه گام‌به‌گامی را پدید می‌آورد به این صورت که رهبران در هر سطحی می‌توانند آن را برای ایجاد قدرت نرم در سازمان خود به کار برند. اگر رهبری در چشم دیگران مشروعیت داشته باشد کمتر با مقاومت روبه‌رو می‌شود. رهبران ماهر همواره این نکته را دریافته‌اند که جذابیت بر خواسته از اعتبار و مشروعیت است. قدرت هرگز و هیچ‌وقت از لوله تفنگ بیرون نیامده است، حتی خشن‌ترین دیکتاتورها نیز هم بر ترس و هم بر جذابیت تکیه کرده‌اند» (نای، ۱۳۸۷: ۱۲۸).

اعمال مدیریت سیاسی از مهم‌ترین مصادیق اعمال اقتدار رهبران برای مدیریت نظام اجتماعی و سیاسی است و ایجاد این اقتدار از هر طریق نشان‌دهنده میزان و منشأ مقبولیت اوست. این تقسیم‌بندی، متأثر از دیدگاه ماکس وبر درباره منابع سلطه و اقتدار رهبران است و در مباحث مدیریت سیاسی، ارزش زیادی دارد. این مفهوم، به‌ویژه برای مطالعه جنبش‌های انقلابی اهمیت بسیاری دارد. (بشیریه، ۱۳۷۲: ۲۵-۲۰)

اکنون با توجه به نقش رهبری، دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری از چند حیث دارای اهمیت بود:

این انتخابات در اولین سال دهه چهارم انقلاب برگزار می‌شد که از سوی مقام معظم رهبری، دهه «پیشرفت و عدالت» نامیده شده بود. تفاوت دهه چهارم با سه دهه گذشته در این است که بسترهای لازم برای تحقق پیشرفت و عدالت توأمان چه در سطوح سیاست‌گذاری و چه در سطح مطالبات عمومی فراهم شده است.

رسانه‌های بین‌المللی و سرویس‌های جاسوسی دشمن نسبت به این انتخابات بسیار حساس‌تر از گذشته بودند. در تحلیل گفتمانی این تبلیغات، هدف اصلی «بدبین کردن مردم به انتخابات» بود و گزاره‌هایی نظیر «این انتخابات نیست، انتصابات است»، «این یک بازی واپایش شده درون حکومت است»، «رقابت‌های انتخاباتی همه ظاهرسازی و بازی است»، «در انتخابات قطعاً تقلب انجام خواهد گرفت» و ... به چشم می‌خورد.

دورنمای انتخابات ریاست جمهوری دهم، صحنه رقابتی جدی بین بازیگران قدیمی و نوپدید بود. وزن کشتی‌های ابتدایی آن از یک سال پیش آغاز شده بود. یکی از اولین گام‌های آغازین فتنه‌گران قبل از انتخابات دهم، انتقادات جدی آنان نسبت به حمایت‌های رهبری از دولت بود. در این شرایط مقام معظم رهبری با قدرت تبیین‌کنندگی خود بر اساس مؤلفه‌های زیر وارد صحنه می‌شوند. گفتنی است این مؤلفه‌ها از تحلیل محتوای سخنرانی‌های رهبر انقلاب از قبل انتخابات تا بعد از حماسه ۹ دی ۱۳۸۸ استخراج شده است.

۱- برجسته‌سازی اصل افزایش مشارکت سیاسی

مقام معظم رهبری تلفیقی از ملاحظات راهبردی در انتخابات دهم ریاست جمهوری داشت که فراتر از برگزاری انتخابات گذشته و یا پیروزی یک جریان سیاسی خاص بود. ایشان، بر مشارکت گسترده مردم و رقابت جدی نامزدها تأکید داشت. متوسط میزان حضور مردم در چند انتخابات گذشته بالغ بر شصت درصد بود؛ اما در این دوره با توجه به تشدید فشارهای بین‌المللی و سیاه‌نمایی‌های برخی جریانات داخلی، آیت‌الله خامنه‌ای، به‌طور جدی خواستار تحقق یک مشارکت گسترده‌تر و پرشورتر بود.

۲- گفتمان‌سازی برای جلوگیری از انحراف (خواص و آحاد مردم)

از مهم‌ترین مسئولیت‌های مقام رهبری در انتخابات مختلف، صیانت از جهت‌گیری‌های اصلی انقلاب اسلامی و گفتمان‌سازی در راستای نیازهای حیاتی و ملزومات اساسی کشور است. مقام رهبری در انتخابات ۸۸ دو محور گفتمانی «سیرت و صورت انقلاب اسلامی» و موضوع «عدالت و پیشرفت توأمان» را بر اساس مبانی انقلاب و ضرورت‌های کشور به موازات یکدیگر طراحی و تبیین کردند.

۳- تحذیر از افتادن در دام دشمن

یکی از پروژه‌های جدیدی که دشمنان، قبل از انتخابات به آن دامن زده بودند، شایعه تقلب در انتخابات بود. دشمنان که در پروژه پایین آوردن مقبولیت نظام و به تبع آن، پایین آوردن حضور مردم در پای صندوق‌های رأی از روش‌های مختلف ناکام مانده بودند، پروژه تخطئه سلامت انتخابات و به تبع آن از بین بردن مقبولیت و مشروعیت نظام را دنبال می‌کردند و این جریان را

بعد از انتخابات نیز پیگیری کردند. رهبر معظم انقلاب، مردم و مسئولان را از افتادن در دام دشمن بر حذر می‌دارند. ایشان با تشریح فضای امتحان و احتمال مردودی؛ در اولین برخورد با اتفاقات پس از انتخابات، آن را یک آزمون و امتحان سرنوشت‌ساز برای نخبگان جامعه خواند و در دیدار مسئولان نظام در سالروز بعثت نبی مکرم اسلام (ص) تصریح کردند: «نخبگان مراقب باشند؛ زیرا در امتحان عظیمی قرار گرفته‌اند و موفق نشدن در این امتحان، تنها مردود شدن نیست؛ بلکه موجب سقوط آنان خواهد شد». (مقام معظم رهبری: ۱۳۸۸/۴/۲۹)

۴- نقد منصفانه و سازنده مناظرات

مناظرات سیاسی در ایام انتخابات که در پیوند مستمر با تبلیغات منفی و مثبت نامزدها جریان می‌یابند در صورتی که آیین گفت‌وگو را رعایت کنند، می‌تواند به ارزیابی صحیح و قضاوت دقیق رأی‌دهندگان از برنامه‌ها و عملکردهای نامزدها کمک کند. از دیدگاه رهبری، مهم‌ترین نکته مثبت این مناظرات، بالا بردن قدرت انتخاب مردم به‌واسطه شفاف شدن فضای رقابتی و امکان قضاوت صحیح بود که منجر به افزایش بی‌سابقه نصاب رأی در تاریخ انقلاب انجامید؛ اما در عین حال، توزیع عادلانه امکانات رسانه‌ای، نباید زمینه‌ای را برای تبلیغات منفی و تخریب رقبا فراهم آورد تا مرزهای اخلاقی در آن شکسته شود. رقابت اخلاقی و سالم در مردم‌سالاری دینی باعث گریز از این آسیب خطرناک می‌شود تا مدیریت افکار عمومی در اعوجاجات بی‌تقوایی و نبود پرهیزکاری در سیاست گم نشود. (www.rasanews.ir)

۵- تلاش برای حل مسئله از طریق گفت‌وگو با سران معترضان و دعوت به رعایت قانون

الف - پیام خصوصی به صحنه‌گردانان فتنه

بیانیه‌های غیر مستند مهندس موسوی و تحرکات عده‌ای از هواداران وی در چند خیابان مرکزی تهران به سلسله حوادثی انجامید که موجبات آسیب‌رساندن به اموال عمومی و مزاحمت برای نوامیس مردم توسط فرصت‌طلبان را فراهم کرد. این اتفاقات بلافاصله در رسانه‌های بیگانه و تلویزیون‌های ماهواره‌ای تحت عنوان «ایران به آشوب کشیده شده است» منعکس شد و حماسه چهل‌میلیونی ملت ایران را تحت‌الشعاع قرارداد. دشمن منتظر فرصت برای سوءاستفاده از اعتراضات بود. لحن موسوی که به طور آشکاری تغییر کرده بود؛ اما رهبری به‌طور خصوصی به او پیام می‌دهد. (www.rasanews.ir)

ب - تأیید فرایند و نتیجه انتخابات بعد از تأیید نهادهای قانونی

فشارهای معترضان در روز ۲۳ خرداد به نتیجه نرسید. مقام معظم رهبری، بعد از ظهر این روز پس از تأیید نتایج اعلام‌شده وزارت کشور توسط شورای نگهبان در پیام مهمی ضمن بزرگداشت حضور تعیین‌کننده، مقتدرانه، متین و آرامش‌آفرین ملت بزرگ و هنرمند ایران در جمعه حماسی ۲۲

خرداد، تأکید کردند: «رئیس‌جمهور منتخب و محترم، رئیس‌جمهور همه ملت ایران است و همه و از جمله رقیبان دیروز باید یکپارچه از او حمایت و به او کمک کنند». ایشان در این پیام افزود: «گمان بر این است که دشمنان بخواهند با گونه‌هایی از تحریکات بدخواهانه، شیرینی این رویداد را از کام ملت بزدایند. به همه آحاد مردم و به‌ویژه جوانان عزیز که سرزنده‌ترین نقش‌آفرینان این حادثه شورانگیز بودند، توصیه می‌کنم که کاملاً هشیار باشند. چه طرفداران نامزد منتخب و چه هواداران دیگر نامزدهای محترم، از هرگونه رفتار و گفتار تحریک‌آمیز و بدگمانانه پرهیز کنند» (مقام معظم رهبری: ۱۳۸۸/۳/۲۳).

ج - ملاقات مهندس موسوی با مقام معظم رهبری در ۲۴ خرداد

در این دیدار، میرحسین موسوی ضمن ارائه گزارشی، دیدگاه خود را درباره روند انتخابات بیان کرد. رهبر معظم انقلاب در این ملاقات با تأکید بر لزوم حفظ آرامش و متانت خطاب به موسوی گفتند: «در دوره‌های قبلی انتخابات نیز برخی افراد و نامزدها، مسائلی داشتند که از طریق شورای نگهبان به‌عنوان مرجع قانونی رسیدگی به شکایات انتخاباتی، پیگیری کردند و در این دوره نیز، مسائل باید از طریق قانونی دنبال شود» (روزنامه ابتکار: ش ۱۴۹۸، ۱۳۸۸/۳/۲۶).

د - دیدار نمایندگان ستادهای چهار نامزد ریاست جمهوری با مقام رهبری

نمایندگان ستادهای چهار نامزد دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، عصر ۲۶ خرداد در نشستی دوستانه در حضور آیت‌الله خامنه‌ای، دیدگاه‌های خود را درباره انتخابات و مسائل مربوط به آن به طور صریح و شفاف بیان کردند و مسئولان ذی‌ربط نیز توضیحاتی را ارائه دادند. در این نشست، نمایندگان شورای نگهبان قانون اساسی، وزارت کشور، سازمان بازرسی کل کشور و کمیسیون تبلیغات انتخابات حضور داشتند و رهبر انقلاب تذکرات لازم را ارائه فرمودند.

۶- در جریان قرار دادن عموم مردم، اتمام حجت با سران فتنه و دعوت به رعایت قانون

رسانه‌های خارجی در روز ۲۸ خرداد افکار عمومی را به این سو هدایت کردند که آیت‌الله خامنه‌ای فردا حرف اول و آخر را می‌زند. این رسانه‌ها در هفته پس از انتخابات، تصاویر برگزیده از اغتشاشات و راهپیمایی‌های معترضان را در بخش‌های مختلف خود منتشر کردند و سعی داشتند القا کنند آیت‌الله خامنه‌ای در اثر فشار اعتراضات روز جمعه کوتاه آمده و انتخابات را ابطال می‌کند. مفروض این رسانه‌ها این بود که نماز جمعه ۲۹ خرداد علامت عقب‌نشینی نظام خواهد بود. از این رو، بی.بی.سی، سی.ان.ان، الجزیره، العربیه و تعداد دیگری از رسانه‌های مهم بین‌المللی تصمیم گرفتند خطبه‌های نماز جمعه را به‌طور مستقیم پخش کنند؛ اما خطبه‌های آیت‌الله خامنه‌ای مسیر را برخلاف میل رسانه‌های خارجی ورق زد. (www.rasanews.ir)

۷- فصل الخطاب بودن قانون

رهبر انقلاب در نماز جمعه ۲۹ خرداد خطاب به پیش‌آهنگان جریان معترض گفتند: «من به این برادران عرض می‌کنم، به مسئولیت پیش‌خدا متعال فکر کنید. پیش‌خدا مسئولیت، از شما سؤال خواهد شد. آخرین وصایای امام را به یاد بیاورید؛ قانون، فصل‌الخطاب است؛ قانون را فصل‌الخطاب بدانید. انتخابات اصلاً برای چیست؟ انتخابات برای این است که همه اختلاف‌ها سر صندوق رأی حل‌وفصل بشود. باید در صندوق‌های رأی معلوم بشود که مردم چی می‌خواهند، چی نمی‌خواهند؛ نه در کف خیابان‌ها» (مقام معظم رهبری: ۲۹/۳/۸۸).

۸- روشنگری ابعاد فتنه در مناسبت‌های مختلف برای تنویر اذهان مردم و نخبگان

پس از اتمام حجت نظام و رهبری با جریان فتنه در نماز جمعه ۲۹ خرداد و تمکین نکردن سران فتنه به توصیه‌ها و رهنمودهای مقام رهبری، ایشان به مناسبت‌های مختلف ابعاد مختلف این فتنه بزرگ را تشریح کردند.

الف) هشدار درباره توطئه در برابر ملت

رهبر انقلاب اسلامی در دیدار اقشار مختلف به مناسبت میلاد حضرت علی (ع) با اشاره به نقش اسلام و انقلاب اسلامی در یکپارچگی ملت ایران، لزوم حفظ وحدت و همدلی را یادآور شدند: «انتخابات پرشور ۲۲ خرداد که با مشارکت بی‌نظیر ۸۵ درصدی مردم همراه بود نشان داد که انقلاب اسلامی بعد از گذشت ۳۰ سال توانایی این‌گونه به صحنه آوردن مردم را دارد؛ بنابراین دشمنان دست بکار شدند تا میان مردم ایجاد اختلاف کنند که تا حدی هم موفق شدند؛ ولی ملت باید این توطئه را خنثی کند.» (مقام معظم رهبری: ۱۳۸۸/۴/۱۵)

ب) توصیه نخبگان به عقلانیت، رعایت اخلاق و انضباط قانونی

از دیگر ابعاد فتنه، اختلاف‌انگیزی بین مسئولان کشور بود. دشمن بعد از انتخابات برای ایجاد نفاق و نوعی مخالفت اجتماعی اعم از اختلاف‌افکنی میان سلیقه‌های سیاسی، مذاهب و اقلیت‌های قومی، مسئولان عالی‌رتبه کشور، حوزه‌های علمیه و نیز سرگرم کردن جوانان به مسائل لهو و لعب و دور کردن آنان از مسیر اصلی زندگی انقلابی ملت ایران، از هیچ تلاشی فروگذار نکرد. در چنین فضایی، تأکید مقام رهبری بر وحدت کلمه مسئولان کشور و نخبگان در مسائل اصولی ضرورتی بود که ضمن بسط استنباط‌های مشترک از مفاهیم بنیادین، می‌توانست منافذ این توطئه خطرناک دشمن را مسدود کند. (www.rasanews.ir)

۹- سیاست جذب حداکثری و دفع حداقلی

مقام رهبری در نماز جمعه ۲۹ خردادماه ۸۸، اتفاقات به‌وجود آمده بعد از انتخابات را مسائل درون نظام عنوان کرد و خطاب به دشمنان جمهوری اسلامی که تلاش داشتند این اختلاف را دعوی موافقان و مخالفان جمهوری اسلامی جلوه دهند، تأکید کرد: «چهارنفری که وارد عرصه

انتخابات شدند، جزو عناصر نظام و متعلق به نظام بودند و هستند» (مقام معظم رهبری ۸۸/۳/۲۹)

۱۰- پدیدار شدن چهره واقعی فتنه‌گران

در آستانه روز قدس سیاست‌ها و آرمان‌های نظام اسلامی در دفاع از ستم‌دیدگان جهان زیر سؤال رفت. در تجمع سبزه‌ها به مناسبت ۱۶ آذر در دانشگاه تهران و اهانت به ساحت بنیان‌گذار انقلاب اسلامی امام خمینی (ره) و به آتش کشیدن پوستر ایشان؛ مهم‌ترین رسوایی جریان فتنه جسارت به عزا داران و عزای امام حسین (ع) در روز عاشورا بود. گستاخی هدفمند عده‌ای در اهانت و جسارت به قرآن، مساجد، حسینیه‌ها و تکیه‌ها، ندورات، عزا داران و مراسم حسینی، تخریب اموال عمومی، به بازی گرفتن مقدسات مردم و شعار علیه اصل ولایت فقیه، چهره واقعی آن‌ها را رسوا کرد. موضوعی که رهبر انقلاب در سخنرانی‌هایشان بر آن تأکید کردند.

روش تحقیق و روش‌های گردآوری اطلاعات

تحقیق حاضر از جهت هدف کاربردی و از جهت روش از نوع توصیفی و تحلیلی است. توصیفی است از این جهت که محقق می‌خواهد بداند پدیده، متغیر، شیء یا مطلب چگونه است؛ به عبارت دیگر این تحقیق وضع موجود را بررسی می‌کند و به توصیف منظم و نظام‌دار وضعیت فعلی آن می‌پردازد و ویژگی‌ها و صفات آن را مطالعه و در صورت لزوم ارتباط بین متغیرها را بررسی و تحلیل می‌کند. روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق روش کتابخانه‌ای و میدانی بوده است.

جامعه آماری و جامعه نمونه

جامعه آماری عبارت است از کلیه عناصر و افرادی که در یک مقیاس جغرافیایی مشخص (جهانی یا منطقه‌ای) دارای یک یا چند صفت مشترک باشند، در این تحقیق، مدیران ارشد و میانی وزارت کشور، وزارت اطلاعات، صداوسیما، ناجا، سپاه پاسداران، بسیج مستضعفین از هر گروه تعداد ۲۰ نفر، جمعاً ۱۲۰ نفر که بر اساس فرمول کوکران جامعه نمونه به تعداد ۹۰ نفر مورد نظر سنجی قرار گرفتند.

روش‌های تجزیه و تحلیل اطلاعات

در تحقیق حاضر از آمار استنباطی استفاده شده است، در تحلیل‌های آمار استنباطی همواره نظر بر این است که نتایج حاصل از مطالعه گروه کوچکی به نام نمونه چگونه به گروه بزرگ‌تری به نام جامعه تعمیم داده می‌شود. (حافظ نیا، ۱۳۷۷: ۲۴۶). پس از گردآوری و واپایش پرسشنامه‌ها و حذف پرسشنامه‌های ناقص، با استفاده از نرم‌افزار SPSS تحت ویندوز، بانک اطلاعاتی مورد نیاز تشکیل و سپس داده‌ها مورد پردازش قرار گرفت و با استفاده از فنون آماری، خروجی‌های مورد نیاز استخراج و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

با توجه به موضوع پژوهش که «قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در واپایش ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸» است، هدف عمده بررسی تأثیر متغیرهای مستقل قدرت نرم بر روی متغیر وابسته واپایش ناآرامی‌هاست. برجسته‌سازی مشارکت سیاسی، جلوگیری از انحراف، خطر دشمن، نقد منصفانه و گفت‌وگو، روشنگری ابعاد فتنه، اتمام حجت و فصل‌الخطابی قانون، مهم‌ترین مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری در چارچوب شاخص‌ها و ارزش‌های نرم دینی مردم؛ مانند اسلام، رهبری ولایت‌فقیه، فرهنگ بسیجی و عاشورایی، مردم‌سالاری دینی و پایداری در واپایش ناآرامی‌های انتخابات سال ۱۳۸۸ بوده است.

تجزیه و تحلیل فرضیه اصلی:

ردیف	مؤلفه	میانگین	فراوانی	درصد فراوانی
۱	مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری در مدیریت ناآرامی‌ها	۴/۳	۴۱	۶۵٪
۲	ارزش‌های نرم دینی مردم در مدیریت ناآرامی‌ها	۳/۴	۱۷	۳۵٪
	جمع	۳/۸	۸۵	۱۰۰٪

فرضیه فرعی اول: فراوانی مربوط به مؤلفه‌های قدرت نرم مقام معظم رهبری در واپایش ناآرامی‌های

انتخابات سال ۸۸

ردیف	ترتیب سؤالات	سؤالات پرسشنامه	میانگین
۱	سؤال ۶	برجسته‌سازی اصل افزایش مشارکت سیاسی تا چه میزان در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات ۸۸ تأثیر داشته است؟	۴۴/۴
۲	سؤال ۷	روشنگری ابعاد فتنه در مناسبت‌های مختلف برای تنویر اذهان مردم و نخبگان چه میزان در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات ۸۸ تأثیر داشته است؟	۳۸/۴
۳	سؤال ۴	فصل‌الخطاب بودن قانون تا چه میزان در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات ۸۸ تأثیر داشته است؟	۲۸/۴
۴	سؤال ۱۰	پدیدارشدن چهره واقعی فتنه‌گران تا چه میزان در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات ۸۸ تأثیر داشته است؟	۲۶/۴

۲۴/۳	پرهیز از افتادن در دام دشمن تا چه میزان در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات ۸۸ تأثیر داشته است؟	سؤال ۵	۵
۲۳/۳	گفتمان جلوگیری از انحراف تا چه میزان در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات ۸۸ تأثیر داشته است؟	سؤال ۲	۶
۲۱/۳	نقد منصفانه و سازنده مناظرات تا چه میزان در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات ۸۸ تأثیر داشته است؟	سؤال ۱	۷
۱۸/۳	تلاش برای حل مسئله از طریق گفت‌وگو با سران معترضان و دعوت به رعایت قانون تا چه میزان در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات ۸۸ تأثیر داشته است؟	سؤال ۹	۸
۱۵/۳	سیاست جذب حداکثری و دفع حداقلی تا چه میزان در واپایش ناآرامی‌های انتخابات ۸۸ تأثیر داشته است؟	سؤال ۳	۹
۱۴/۳	اتمام حجت با سران فتنه و دعوت به رعایت قانون تا چه میزان در واپایش ناآرامی‌های انتخابات ۸۸ تأثیر داشته است؟	سؤال ۸	۱۰

بیشترین میانگین مربوط به برجسته‌سازی اصل مشارکت سیاسی و کمترین میانگین مربوط به اتمام حجت با سران فتنه و دعوت به رعایت قانون به‌عنوان مؤلفه‌های قدرت نرم مقام معظم رهبری در واپایش ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸ است.

فرضیه فرعی دوم: فراوانی مربوط به ارزش‌ها و شاخص‌های نرم دینی مردم در کنترل ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸

ردیف	ترتیب سؤالات	سؤالات پرسشنامه	میانگین
۱	سؤال ۲	رهبری ولایت‌فقیه	۶۳/۳
۲	سؤال ۳	فرهنگ بسیجی، عاشورایی و شهادت‌طلبی	۵۹/۳
۳	سؤال ۵	مقاومت و پایداری	۵۳/۳
۴	سؤال ۱	قرآن	۴۶/۳
۵	سؤال ۴	مردم‌سالاری دینی	۴۶/۳

بیشترین میانگین مربوط به رهبری ولایت‌فقیه و کمترین میانگین مربوط به مردم‌سالاری دینی به‌عنوان شاخص‌ها و ارزش‌های نرم دینی در کنترل ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸ است.

نتیجه‌گیری:

انقلاب اسلامی گفتمان و الگوی نوینی را پدید آورده است که بُعد نرم آن بر سایر ابعاد ترجیح یافته است. این واقعیت به سبب احیای نظام ارزشی مبتنی بر ویژگی فرهنگی، هویت نوینی را

در مردم ایران شکل داده که متمایز از هویت سایر ملل مسلمان است. نظام سلطه برای رسوخ در هویت فرهنگی مردم ایران و ایجاد فاصله بین ملت و نظام ایران، باید ابعادی را آماج قرار دهد که جمهوری اسلامی ایران از آن به‌عنوان رمز ماندگاری و افزایش قدرت نفوذ خویش بهره می‌گیرد. در جریان انتخابات ۲۲ خرداد ۱۳۸۸، امیدهایی برای غرب ایجاد شد و آن‌ها احساس کردند پایگاه مردمی ۱۴ میلیونی در داخل جامعه پیدا کرده‌اند. در موضوع ایجاد شکاف میان نخبگان و رهبری و خدشه‌دار کردن وحدت ملی نیز احساس امید کردند. غرب و آمریکایی‌ها از به کار گرفتن امکانات رسانه‌ای و استفاده از هنر سیاسی عمومی برای تحت فشار قرار دادن ایران از هیچ‌گونه تلاشی دریغ نکردند. اقدامات فراوانی در ایجاد اجماع بین‌المللی علیه جمهوری اسلامی و کاهش مشروعیت داخلی و خارجی نظام همزمان با انتخابات انجام دادند.

برخی تحلیلگران مدعی شدند که اعتراضات گسترده پس از برگزاری انتخابات، مشروعیت سیاسی جمهوری اسلامی را در دنیا و مقبولیت آن را نزد افکار عمومی داخلی با چالش جدی روبه‌رو ساخته است.

صرف‌نظر از ادعای این‌گونه تحلیلگران، این واقعیت را نمی‌توان نادیده گرفت که اقدامات طرح‌ریزی شده غرب برای تأثیرگذاری بر انتخابات دهم ریاست جمهوری، کنش‌های اعتراض‌آمیز و رفتار برخی از نخبگان سیاسی بعد از انتخابات ۲۲ خرداد، هزینه‌های سیاسی، اجتماعی و معنوی زیادی را بر جمهوری اسلامی و نهادهای آن تحمیل کرد. این تحقیق در راستای پاسخ به سؤال اصلی این فرضیه را اثبات نمود که برجسته‌سازی مشارکت سیاسی، جلوگیری از انحراف، خطر دشمن، نقد منصفانه و گفت‌وگو، روشنگری ابعاد فتنه، اتمام حجت و فصل‌الخطابی قانون به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری در چارچوب ارزش‌های نرم دینی مردم مانند قرآن، رهبری ولایت‌فقیه، فرهنگ بسیجی، عاشورایی و شهادت‌طلبی، مردم‌سالاری دینی و پایداری، ناآرامی‌های انتخابات سال ۱۳۸۸ را مدیریت کرد. در این زمینه مقاله ضمن بیان نظریه قدرت نرم و مؤلفه‌های قدرت نرم رهبری و مردم، درج آنان در پرسش‌نامه ۱۵ سؤالی به این نتیجه رسید که بیشترین میانگین مربوط به برجسته‌سازی اصل مشارکت سیاسی و کمترین میانگین مربوط به اتمام حجت با سران فتنه و دعوت به رعایت قانون به‌عنوان مؤلفه‌های قدرت نرم مقام معظم رهبری در مدیریت ناآرامی انتخابات سال ۸۸ بوده است و بیشترین میانگین مربوط به رهبری ولایت‌فقیه و کمترین میانگین مربوط به مردم‌سالاری دینی به‌عنوان شاخص‌ها و ارزش‌های نرم دینی در مدیریت ناآرامی‌های انتخابات سال ۸۸ حاصل شده است.

ملت ایران پس از روشن شدن تقابل آشکار این جریان با نظام با تظاهراتی فراگیر، عاشورایی و سراسری با هدف رویارویی با جریان فتنه پس از حادثه فضاحت‌بار عاشورای ۱۳۸۸ حضور خود را

به‌صورت برجسته در دفاع از انقلاب اسلامی به نمایش گذاشت که آثار و نتایج داشت. حضور آشکار نسل سوم انقلاب اسلامی در خلق حماسه نهم دی، آن حماسه را ماندگار کرد و ظرفیت انقلاب اسلامی را نمایان نمود. پیام ۹ دی این بود که جوانان مهم‌ترین نیروی آینده‌ساز در تمام مناسبات سیاسی و اجتماعی هستند.

در فتنه ۱۳۸۸ پیوند ضدانقلاب با دولت‌های غربی با احزاب و گروه‌های سیاسی و برخی از نخبگان داخل کشور در یک جبهه واحد نمایان شد. به لحاظ نوع گفتمان، شعارها و مواضع و عملکرد رابطه فتنه با خارج از کشور برای ملت ایران مشخص گردید. چهره همه عناصر و جریان‌هایی که بعد از رحلت حضرت امام به‌عنوان حلقه‌های انحرافی خط امام مطرح بودند و در جریان فتنه مؤثر و نقش‌آفرین بودند، آشکار گردید.

مشکل باور به وجود جنگ نرم و انکار آن توسط برخی از نخبگان و جامعه با بصیرتی که در فتنه ۱۳۸۸ راه افتاد، به میزان قابل توجهی برطرف شد. خلاصه ۲۰ سال بی‌بصیرتی نسبت به راهبرد تهاجم فرهنگی به این فتنه به‌صورت جهشی حل شد. به عبارتی برکاتی که سال ۱۳۸۸ فتنه به وجود آورد انقلاب را به تعبیر مقام معظم رهبری حضرت امام خامنه‌ای (دامت برکاته) موجب واکنش شدن نظام گردید.

تشدید فشارهای اقتصادی و سیاسی از طریق صدور قطعنامه‌های جدید، برانگیختن جمعیت‌های خاموش برای تأثیرگذاری بر نتایج انتخابات، حمایت از نامزدهای مشخص، تشکیک در نتیجه انتخابات و دامن زدن به پرونده تقلب و بحرانی جلوه دادن اوضاع کشور پس از انتخابات مهم‌ترین بخش از مواضع و راهبردهای غرب در قبال انتخابات دوره دهم ریاست جمهوری ایران بود. درحالی‌که مقام معظم رهبری و ملت شهیدپرور با استفاده از قدرت نرم، نظریه‌های غربی و کپی‌برداری از الگوی انقلاب مخملی در ایران و براندازی نظام را شکست دادند.

در خاتمه پیشنهاد می‌شود نظام، رابطه تعاملی بین پاسخگویی بیشتر مسئولان در قبال مردم و گروه‌های اجتماعی، حضور و مشارکت سیاسی مردم را ارتقا داده تا مؤلفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران هر چه بیشتر تقویت شود.

منابع

۱. افتخاری، اصغر و حسین زاده، ابوالحسن. (۱۳۹۰). «اصول و ارکان الگوی مدیریت سیاسی امام خمینی». فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات انقلاب اسلامی، سال هشتم، شماره ۲۶، پاییز ۹۰.
۲. افتخاری، اصغر. (۱۳۸۷). قدرت نرم، فرهنگ و امنیت. تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
۳. افتخاری، اصغر و همکاران. (۱۳۷۷). قدرت نرم، فرهنگ و امنیت (مطالعه موردی بسیج). تهران: انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع).
۴. امام خمینی، روح‌ا... (۱۳۸۷). صحیفه امام. تهران: مؤسسه حفظ و نشر آثار امام خمینی.
۵. بشیری، حسین. (۱۳۷۲). انقلاب و بسیج سیاسی. تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
۶. بیگی، مهدی. (۱۳۸۸). قدرت نرم جمهوری اسلامی. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
۷. پور احمدی، حسین. (۱۳۸۹). قدرت نرم و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. قم: بوستان کتاب قم.
۸. جوشقانی، حسین. (۱۳۸۹). جنگ نرم از دیدگاه قرآن. تهران: نشر ساقی.
۹. حافظ نیا، محمدرضا. (۱۳۸۸). مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
۱۰. حسین پورپویان، رضا. (۱۳۸۷). بسیج و کاربرد قدرت نرم در دوران هشت سال دفاع مقدس. جلد ۳، تهران، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج.
۱۱. حسینی، حسین. (۱۳۸۱). رهبری و انقلاب: نقش امام خمینی در انقلاب اسلامی. چاپ اول. تهران: پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی.
۱۲. حلمی‌زاده، حمید. (۱۳۸۹). قدرت نرم و امنیت نرم، چالش‌ها و راهکارهای فراروی جهان اسلام. ترجمه میثم شیروانی، تهران، نشر دانشگاه امام صادق (ع).
۱۳. دبیری‌مهر، امیر. (۱۳۸۷). تأثیر رسانه‌ها بر روابط بین‌الملل. تهران: راسخون.
۱۴. روزنامه ابتکار ش: ۱۴۹۸، ۸۸/۳/۲۶.
۱۵. فیاضی، س. (۱۳۸۱). «مردم‌سالاری دینی: گفتمان رهبر انقلاب اسلامی». فصلنامه کتاب نقد، شماره ۲۱-۲۰.
۱۶. متقی‌زاده، احمد. (شهریور ۱۳۹۰). «مؤلفه‌های قدرت نرم انقلاب اسلامی ایران». فصلنامه مطالعات قدرت نرم.
۱۷. محمدی، منوچهر. (۱۳۷۷). سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، اصول و مسائل.

تهران: نشر دادگستر.

۱۸. مجموعه بیانات مقام معظم رهبری در سایت khamenei.ir
۱۹. مرادیان، محسن. (۱۳۸۹). **مبانی نظری امنیت ملی**. تهران: نشر دانشکده علوم و فنون فارابی.
۲۰. مرکز نشر آثار امام خمینی. (۳۸۶-۱۳۸۱). **صحیفه نور**. مجموعه سخنرانی‌های حضرت امام خمینی (ره).
۲۱. مقدم نژاد، عباسعلی (۱۳۹۲). «مقاله چيستی مفهومی جنگ نرم»، دانشکده امنیت دانشگاه عالی دفاع ملی. **فصلنامه امنیت ملی**، سال دوم. شماره هفتم.
۲۲. نای، جوزف و دی زیکو، فیلیپ. (۱۳۸۹). **فرسایش قدرت نرم مردم، دولت‌ها و اعتماد**. ترجمه دکتر سعید میر ترابی، تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
۲۳. نای، جوزف. (۱۳۸۷). **قدرت نرم: ابزاری برای موفقیت در سیاست جهانی**. ترجمه سید محسن روحانی و اصغر افتخاری، تهران: دانشگاه امام صادق (ع).

24. <http://www.rasanenews.com/negahimokhtasarbetarikhcheyeVOA>

25. <http://www.siasi.porsemani.ir/>

26. www.nohe-dey.blogfa.com

27. www.siasi.porsemani.ir